

УДК 39-027.542(=111)

Лещенко Г. А.¹, Мегрелішвілі М. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц., студ. гр. ГФ-313м НУ «Запорізька політехніка»

АНГЛІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР: СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність дослідження англійського національного характеру зумовлена, з одного боку, тими змінами, що відбулись в уявленнях самих британців про себе та іноземців про них, з іншого боку, необхідністю поглиблювати знання про екстралінгвальні чинники, що сприятиме подальшому розвитку міжкультурної комунікації.

Розуміння специфіки англійського національного характеру було окреслено у XVIII-XIX століттях, зокрема І. Кантом [1], А. де Токвілем [2; 6], якими було з'ясовано, що основою характеру є індивідуалізм (А. де Токвіль), а також англійцям властиві: байдужості до думки інших, гордість, сміливість, стійкість та деякі інші риси.

Проте, чи повністю відповідає цей образ сучасності? За період з XIX століття і до сьогодення відбулися дві Світові війни, розпад Британської імперії, становлення інформаційного суспільства, продовжують посилюватись процеси глобалізації з її взаємовпливом культур та розмиванням національної ідентичності – все це так чи інакше могло позначитись на англійській ментальності. Принаймні на інтенсивності прояву тієї чи іншої риси характеру. Так, О. Гіберто, розмірковуючи про характер сучасних британців, звертається до результатів опитувань Gallup у 2012 році, і зазначає що вони (британці) більш емоційні, ніж це традиційно

уявляють іноземці. «Жорстка верхня губа» (stiff upper lip), як форма прояву екстремального стоїцизму, вже не є модною, хоча «... у британцях є чарівний стоїцизм, від затертої британської мантри «зберігай спокій і продовжуй» до палкої віри в те, що чашка чаю – єдина прийнятна реакція на кризу» [4].

Сучасна дослідниця К. Фокс, намагаючись зрозуміти, з чого складається «англійськість» виділяє: ядро англійського характеру – «соціальна не-дужість» (труднощі з соціалізацією); рефлексії – гумор, поміркованість, лукавство; світогляд – емпіризм, песимізм ослика Іа, класова закисленість; цінності – чесна гра, гречність, скромність [3, с. 572-587].

Британська Рада у 2014 році оприлюднила звіт «Як нас бачать інші. Культура, привабливість та м'яка сила» [5], у якому були узагальнені результати опитування серед молодих британців та іноземців у п'яти країнах (Китай, Індія, Бразилія, Німеччина, США), щодо того, які, на їх думку, найбільш привабливі та найменш привабливі риси британського характеру. Зокрема, «... 44% молодих британців (15-34 років) вважають «гарне почуття гумору» однією з найкращих характеристик британців загалом, за ним слідує «дружелюбні» – 38%, «працьовиті» – 32%» [5, с. 20]. Серед найменш привабливих характеристик британці визначили такі: «забагато п'ють» – 49%, «незнання інших культур» – 28%, «занадто багато скаржаться» – 26%, «ліниві» – 26%» [5, с. 20–21].

Іноземці вищезазначених країн вважають, що британці доброзичливі і з почуттям гумору, «... але перш за все цінуються за їхню ввічливість і хороші манери. Їх також високо цінують з точки зору їх освіти та навичок і поваги до верховенства права» [5, с. 21]. Серед негативних характеристик домінують уявлення, що британці «забагато п'ють» (27%) і мають «погані харчові звички» (23%). При цьому «... приблизно кожен п'ятий міжнародний респондент визначає культурне невігластво, націоналістичні тенденції та нетерпимість серед трьох найгірших характеристик людей з Великої Британії» [5, с. 21]. Автори звіту зазначають, що на сприйняття іноземців впливає досвід перебування у Великій Британії – ті, хто там був, менш негативно ставляться до непривабливих характеристик британців [5, с. 22].

Отже, сучасні дослідження змінюють традиційні уявлення, додаючи до особливостей англійського національного характеру більше емоційності і песимізму; при цьому індивідуалізм, приватність, почуття гумору, гречність, стриманість, поміркованість, орієнтація на здоровий глузд залишаються найбільш виразними рисами «англійськості».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кант І. Естетика : пер. з нім. [Текст] / І. Кант. – Львів : Аверс, 2007. – 360 с.
2. Токвіль А. де. Про демократію в Америці : у двох томах [Текст] [Електронний ресурс] : пер. з фр. / А. де Токвіль. – К. : Видавничий дім «Всесвіт», 1999. – 590 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://litopys.org.ua/tocq/toc.htm> (Дата звернення 10.01.2024).
3. Фокс К. Спостерігаючи за англійцями : пер. з англ. [Текст] / К. Фокс. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. – 608 с.
4. Guiberteau O. The truth about British stoicism [Text] / O. Guiberteau // BBC. – 2020. – 2nd November. – [Electronic resource] Access mode : <https://www.bbc.com/travel/article/20201101-the-truth-about-british-stoicism> (Date of access 12.01.2024).
5. Culligan K. As others see us. Culture, attraction and soft power : report [Text] [Electronic resource] / K. Culligan, J. Dubber, M. Lotten // British council. – 2014. – Access mode : <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/as-others-see-us-report-v3.pdf> (Date of access 24.11.2023).
6. Tocqueville A. de. Journeys to England and Ireland : transl. [Text] [Electronic resource] / A. de. Tocqueville. – New Haven : YALE UNIVERSITY PRESS, 1958. – 250 p. – Access mode : <https://ia600700.us.archive.org/15/items/journeystoenglan013498mbp/journeystoenglan013498mbp.pdf> (Date of access 13.01.2024).